

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIAUS ĮSTAIGA**

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai
El. paštas post@socmin.lt

2023-03-29 Nr. (1.19 -2023-140)2- 282

DĖL TEISĖS AKTO PROJEKTO NR. 23-4084 DERINIMO

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, susipažinusi su Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtu ir pateiktu derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 28 d. nutarimo Nr. 801 „Dėl Išmokų vaikams skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projektu, teikia siūlymus jo tobulinimui:

1. Vaiko teisių apsaugos kontrolierė siūlo įvertinti Projekto 1.3 punktu keičiamo nuostatų 37 punkto redakcijos atitikimą vaiko teisių ir interesų užtikrinimo aspektu, nes, skirtingai nuo socialinės globos įstaigose globojamų vaikų, pritarus siūlomam pakeitimui nebeliks galimybės kaupti išmokas vaikui vaiko vardu atidarytoje sąskaitoje ir sukauptą vaiko pinigų (kas pagal Civilinio kodekso nuostatas yra vaiko turtas) panaudoti pasibaigus vaiko globai, taip pat panaudoti šias lėšas (jei tokios sąskaitoje būtų sukauptos) nenumatytiems vaiko poreikiams.

Abejotina, ar siūlomas teisinio reguliavimo pakeitimas gali būti pagrįstai laikomas finansiniu šeimos aplinkoje (globos centre pas budinčius globotojus) ar šeimynoje augančių vaikų stiprinimu ir atliepti Valstybės kontrolės pateiktos rekomendacijos įgyvendinimą, nes, kaip nurodo Projekto rengėjai lydraštyje, rizikos, kad išmoka vaikui, skirta vaiko poreikiams tenkinti, gali būti nepanaudota dėl globos centrų darbuotojų funkcijų nesavalaikio atlikimo („administracinės naštos“). Todėl darytina išvada, kad ne keičiamas teisinis reguliavimas, o praktinės jo įgyvendinimo problemos, kaip teigiama lydraštyje, „sumažina budinčių globotojų ir šeimynų pasitikėjimą valstybe, mažina naujų įsitraukimą į globos sistemą, mažina paslaugų prieinamumą ir galimai pažeidžia geriausius vaikų, augančių pas budinčius globotojus ir šeimynose, interesus“.

Primintina ir tai, kad šiuo metu galiojanti Nuostatų 37 punkto redakcija, pagal kurią išmoka vaikui, kai vaikui globa (rūpyba) nustatyta šeimynoje, globos centre ar socialinės globos įstaigoje, pervedama į vaiko vardu atidarytą sąskaitą buvo priimta Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos iniciatyva (teisės akto projekto Nr. Projektas 19-349), argumentuojant siekiu užtikrinti vaiko interesus.

Svarstant poreikį patvirtinti siūlomus teisinio reguliavimo pakeitimus yra neabejotinai reikšmingi tiek valstybės tikslas, kad visi be tėvų globos likę vaikai gyventų šeimoje (Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams 2014–2023 metų veiksmų planas, 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos šeimos politikos stiprinimo plėtros programa), tiek rizikos veiksniai šiems tikslams realizuoti. Tačiau tikslinga įsivertinti ir tai, kad tiek globos centrai (budintys globotojai), tiek šeimynos vykdo atitinkamą veiklos

rūši ir teikia atlygintinas paslaugas, taip pat tai, kad nepilnamečiai nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų, be Civilinio kodekso 2.7 straipsnio 3 dalyje numatytų teisių, turi teisę savarankiškai disponuoti savo pajamomis bei turtu, įgytu už šias pajamas, įgyvendinti autorių teises į savo kūrinius, išradimus, pramoninį dizainą, taip pat sudaryti smulkius buitinius sandorius (Civilinio kodekso 2.8 straipsnio 2 dalis).

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė

Edita Žiobienė